

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВІСНИК
АГРАРНОЇ НАУКИ ПРИЧОРНОМОР'Я
Науковий журнал

*Виходить 4 рази на рік
Видається з березня 1997 р.*

Випуск 4 (92) 2016

Економічні науки
Сільськогосподарські науки
Технічні науки

Миколаїв
2016

Засновник і видавець: Миколаївський національний аграрний університет.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №19669-9469ПР від 11.01.2013 р.

Збірник включено до переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказами Міністерства освіти і науки України від 13.07.2015 р. №747 та від 16.05.2016 р. №515.

Головний редактор: В.С. Шебанін, д.т.н., проф., чл.-кор. НААН

Заступники головного редактора:

І.І. Червен, д.е.н., проф.

І.П. Атаманюк, д.т.н., доц.

В.П. Клочан, к.е.н., доц.

М.І. Гиль, д.с.-г.н., проф.

В.В. Гамаюнова, д.с.-г.н., проф.

Відповідальний секретар: Н.В. Потриваєва, д.е.н., проф.

Члени редакційної колегії:

Економічні науки: О.В. Шебаніна, д.е.н., проф.; Н.М. Сіренко, д.е.н., проф.; О.І. Котикова, д.е.н., проф.; Джулія Олбрайт, PhD, проф. (США); І.В. Гончаренко, д.е.н., проф.; О.М. Вишневська, д.е.н., проф.; А.В. Ключник, д.е.н., проф.; О.Є. Новіков, д.е.н., доц.; О.Д. Гудзинський, д.е.н., проф.; О.Ю. Єрмаков, д.е.н., проф.; В.М. Яценко, д.е.н., проф.; М.П. Сахацький, д.е.н., проф.; Р. Шаундерер, Dr.sc.Agr. (Німеччина)

Технічні науки: Б.І. Бутаков, д.т.н., проф.; В.І. Гавриш, д.е.н., проф.; В.Д. Будаков, д.т.н., проф.; С.І. Пастушенко, д.т.н., проф.; А.А. Ставинський, д.т.н., проф.; А.С. Добишев, д.т.н., проф. (Республіка Білорусь).

Сільськогосподарські науки: В.С. Топіха, д.с.-г.н., проф.; Т.В. Підпала, д.с.-г.н., проф.; А.С. Патрєва, д.с.-г.н., проф.; В.П. Рибалко, д.с.-г.н., проф., академік НААН; І.Ю. Горбатенко, д.б.н., проф.; І.М. Рожков, д.б.н., проф.; І.П. Шейко, д.с.-г.н., професор, академік НАН Республіки Білорусь (Республіка Білорусь); С.Г. Чорний, д.с.-г.н., проф.; М.О. Самойленко, д.с.-г.н., проф.; Л.К. Антипова, д.с.-г.н., проф.; В.І. Січкарь, д.б.н., проф.; А.О. Лимар, д.с.-г.н., проф.; В.Я. Щербаков, д.с.-г.н., проф.; Г.П. Морару, д.с.-г.н. (Молдова)

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського національного аграрного університету. Протокол № 11 від 29.11.2016 р.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції, видавця та виготовлювача:

54020, Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9,

Миколаївський національний аграрний університет,

тел. 0 (512) 58-05-95, <http://visnyk.mnau.edu.ua>, e-mail: visnyk@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний аграрний університет, 2016

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

О. С. Альбещенко, здобувач

Науковий керівник – О. М. Вишневська, д-р екон. наук, професор
Миколаївський національний аграрний університет

У статті сформовано основні екологічні засади державної політики, визначено правову основу екологічного законодавства, основні напрями гарантування екологічної безпеки через погіршення стану навколишнього середовища, загострення екологічних проблем і потребу у наближенні екологічного законодавства до європейського і міжнародного права.

Ключові слова: екологічна політика, екологічна безпека, екологічне законодавство, еколого-правові відносини, міжнародне законодавство.

Постановка проблеми. Екологічна політика є основою у створенні передумов розвитку країни. За сучасних умов розвитку серед пріоритетів національних інтересів України особливо виділяється забезпечення екологічно та техногенно-безпечних умов життєдіяльності громадян і суспільства, збереження і відновлення навколишнього природного середовища. Існуюча залежність між забрудненням довкілля і суттєвим погіршенням здоров'я населення спонукає до запровадження системних заходів екологоорієнтованого спрямування. За таких умов актуальність і значимість права громадян на безпечне для життя і здоров'я навколишнє природне середовище набуває особливого значення. Охорона і відновлення довкілля, як загальна система життєзабезпечення людини, виступає базовим завданням у збереженні генофонду, а також перспективою економічного і соціального розвитку держави.

Актуальність вдосконалення екологічної політики обумовлена необхідністю узгодження законодавчих норм, у тому числі з урахуванням норм міжнародного і європейського права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Складові особливості механізмів державного управління екологічною безпекою вивчали: В. І. Андрейцев, Г. І. Балюк, О. М. Вишневська, А. П. Гетьман, А. В. Ключник, В. В. Костицький,

© Альбещенко О.С., 2016

С. М. Кравченко, М. В. Краснова, О. І. Котікова, О. А. Літвак, Н. Р. Малишева, В. А. Мунтян, В. К. Попов, Р. Г. Розовський, П. М. Рабінович, Ю. М. Тодика, І. І. Червен, В. С. Шебанін, М. В. Шульга.

Метою статті є визначення напрямів та пріоритетів державної екологічної політики в умовах глобальних викликів, дослідження та визначення основних засад нормативно-правового забезпечення екологічної політики держави на національному та міжнародному рівнях.

Викладення основного матеріалу. Національна екологічна політика, як правова категорія, виражає й підсумовує отримані знання про правову форму існування регіональних еколого-правових відносин, надає якісну визначеність правовому науково-теоретичному осмисленню, фіксує структуру фундаментальних еколого-правових відносин. Це дозволяє осмислити еколого-політичні правовідносини, виявити їх зовнішні зв'язки, структуру, історичний розвиток та функціонування. Сутність національної екологічної політики реалізується завдяки екологічному законодавству. У процесі дослідження стану екологічної безпеки встановлено необхідність врахування загроз і екологічних критеріїв у сутності їхнього впливу на довкілля [1].

Головними складовими механізму реалізації основних напрямів державної екологічної політики у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки є: державна інституційна інфраструктура, проведення природоохоронної політики, законодавчо-правовий механізм регулювання виробничої діяльності юридичних і фізичних осіб щодо охорони, використання природних ресурсів, механізм природокористування та природоохоронної діяльності, реалізації міжнародних, регіональних, галузевих та місцевих природоохоронних програм і підходів до їхньої практичної реалізації [4].

Екологічну безпеку можна сформулювати і узагальнити як компонент національної безпеки, що забезпечує захищеність життєво важливих інтересів людини, суспільства, довкілля та

держави від реальних або потенційних загроз, що створюються антропогенними чи природними чинниками стосовно довкілля.

Екологічна безпека – це сукупність певних властивостей довкілля і створюваних цілеспрямованою діяльністю людини умов, за яких з урахуванням економічних, соціальних чинників і науковообґрунтованого навантаження на об'єкти біосфери утримуються на мінімально можливому рівні ризику антропогенний вплив на навколишнє середовище і негативні зміни, що відбуваються в ньому, забезпечується збереження здоров'я життєдіяльності людей і виключаються віддалені наслідки цього впливу для теперішнього і наступних поколінь [5].

Об'єктами екологічної безпеки є все, що має життєво важливе значення для суб'єктів безпеки: права, матеріальні та духовні потреби особистості, природні ресурси та довкілля як матеріальна основа державного та суспільного розвитку. Суб'єктами екологічної безпеки є особистість, суспільство, біосфера, держава [5].

Постає потреба у вдосконаленні підходів до проведення державної екологічної політики. Реалізація екологічної політики передбачає застосування відповідних методів збору і обробки, узагальнення інформації з метою прийняття управлінських рішень: загальні методи (системний аналіз, методи формалізації, постановки гіпотез, емпіричний, порівняльний, історичний, метод експертних оцінок), картографічний та інші графічні методи, визначення ступенів антропогенного впливу на навколишнє середовище у просторовому вимірі, наочного його відображення), нормативні методи (найбільше значення має розробка нормативів і стандартів якості навколишнього середовища, викидів та інших негативних впливів), математичні методи, методи обробки статистичних даних, особливе значення мають в біоекології, методи математичного моделювання (найчастіше використовуються у моделюванні процесів забруднення повітря, ґрунтів, гідросфери, ерозійних процесів, у глобальному моделюванні природних процесів, інформаційні методи (найпоширеніші у дослідженні геоінформаційних систем (ГІС-технології), у формуванні систем моніторингу, управління, економічні методи (використовуються у моніторингу еколого-економічних показ-

ників), методах прогнозування (використовуються у розробленні територіальних комплексних програмах охорони природи, в цільових комплексних програмах екологічного напрямку, у глобальних прогнозах розвитку людства) [6].

Використання представлених методів дозволяє обґрунтувати існуючі потреби і сформулювати підходи до гарантування екологічної безпеки держави.

Досягнення головної мети процесу забезпечення безпеки, а саме: поліпшення стану навколишнього природного середовища здійснюється шляхом вдосконалення системи державного управління. Основними напрямками системи є: реструктуризація промислового виробництва, впровадження екологічно чистих технологій і виробництв; вдосконалення нормативно-правової бази та економічного механізму охорони навколишнього середовища і природокористування; вдосконалення системи екологічного моніторингу, розширення інформаційного забезпечення; вдосконалення системи екологічного виховання та освіти; розширення участі громадськості у вирішенні проблем безпеки з використанням вітчизняного досвіду та підходів, які використовують у зарубіжних країнах [2].

Метою екологічної політики має стати збалансування запитів людини, можливостей природи та технологій виробництва шляхом планомірного формування навколишнього середовища, якість якого забезпечила б можливість розвитку суспільства з огляду на збереження довкілля.

Державна політика у сфері екології, як і будь-якій іншій сфері, повинна базуватися на дієвій нормативно-правовій системі. У період інформаційних змін система повинна бути еластичною, тобто вміти швидко реагувати на зміни навколишніх компонентів, вміти пристосовуватися до змін зовнішнього середовища, що є ефективним засобом забезпечення природоохоронної функції держави.

З метою наближення екологічного законодавства до європейського та міжнародного права існує потреба у подальшому розробленні стандартів і норм у галузі екологічної діяльності та охорони довкілля. На часі актуальною є систематизація і кодифікація існуючих правових норм, внесення відповідних

коригувань до Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" та Закону України "Про основи екологічного законодавства", прийняття єдиного кодифікованого акту – Екологічний Кодекс України [3].

Екологічна безпека держави зосереджена не тільки на впровадженні політики на національному рівні, але і на світовому. У 2015 році у м. Парижі відбулася 21-а Конференція Сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, у рамках якої було розроблено нову Угоду зі зміни клімату – Паризька Угода. Угода передбачає використання ринкових механізмів, процедури звітності для усіх сторін, отримання допомоги та її використання за цільовим призначенням. Угода має глобальний характер та її учасники це усі сторони Рамкової конвенції ООН про зміну клімату. Паризька угода передбачає та закріплює новий підхід до зобов'язань сторін, враховує визначені на національному рівні внески щодо викидів парникових газів, які будуть переглядатися кожні п'ять років [5].

Зобов'язання України полягають у тому, що Україна разом із іншими країнами повинна сприяти стримуванню приросту глобальної середньої температури у межах "набагато нижче" 2°C і обмеження зростання температури до 1,5°C. Також країна поставила за мету не перевищувати у 2030 році 60% викидів парникових газів від рівня таких викидів у 1990 році. Терміни виконання зобов'язань країнами розглянуто на першій сесії країн Паризької угоди. У рамках цієї угоди в Україні немає фінансових зобов'язань, однак передбачено, що розвинені країни повинні надавати фінансову допомогу іншим державам з метою запобігання негативній зміні клімату. Після набуття чинності Угодою передбачено фінансовий внесок у бюджет Конвенції, який буде визначено за відповідною шкалою ООН. Україна з моменту набуття чинності Угоди повинна регулярно надавати інформацію щодо національного кадастру антропогенних викидів із джерел та абсорбції парникових газів, а також інформацію, яка є необхідною з метою вдосконалення зобов'язань за рівнем викидів парникових газів [9].

Висновки. Якість довкілля відіграє вагомий роль у забезпеченні конкурентоспроможності економіки України на

світовому ринку, тому вирішення даної потреби набуває соціально-економічної значимості. А норми міжнародного права передбачають ратифікацію і виконання Глобальної екологічної – Паризької Угоди, яка передбачає: посилення зобов'язань, що вимагатиме прискорення розвитку відновлюваних джерел енергії, підвищення енергоефективності та вжиття інших заходів зі зниження парникових викидів [6]. Паризький договір передбачає можливість подання оновленого національноочікуваного внеску вже до 2020 року, а також регулярний перегляд національноочікуваного внеску за п'ятирічний період із постійним посиленням зобов'язань зі скорочення викидів, що дозволяють наблизити екологічне законодавство до норм міжнародного права. Нормативно-правове забезпечення екологічної політики держави повинно бути адаптовано до норм міжнародного і європейського права.

Список використаних джерел:

1. Білорус О. Г. Глобальна перспектива і сталий розвиток (Системні маркетинг. дослідж.) / О. Г. Білорус, Ю. М. Мацейко. – К. : МАУП, 2005. – 492 с.
2. Борщук Є. М. Основи стійкого розвитку еколого-економічних систем / Є. М. Борщук. – Львів : Растр-7, 2007. – 436 с.
3. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
4. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року [Електронний ресурс] : Закон України від 21.12.2010 № 2818-VI / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>. – Дата останнього доступу : 19.12.2016.
5. Офіційний сайт Міністерства екології та природних ресурсів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.menr.gov.ua>
6. Економічні розрахунки в природоохоронній діяльності / [С.С. Рижков, А.М. Мозговий, С.М. Літвак та ін.] – Миколаїв : НУК, 2016. – 228 с.
7. Вишневська О.М. Розвиток економіки галузі на біоекономічних засадах: теоретичні і практичні аспекти : [монографія] / О.М. Вишневська, О.А. Літвак, С.М. Літвак. – Миколаїв, 2016. – 242 с.
8. В Парижі розроблено текст нової угоди зі зміни клімату [Електронний ресурс] // Міністерство екології та природних ресурсів України. – Офіційний веб-сайт. – 2016. – Режим доступу : <http://www.menr.gov.ua/press-center/news/123-news1/4455-v-paryzhi-rozrobлено-tekst-novoi-uhody-zi-zminy-klimatu>. – Дата останнього доступу : 19.12.2016.
9. Україна офіційно приєдналась до Паризької угоди по клімату: Що це означає [Електронний ресурс] // Головні новини України щодо політичних та економічних подій. – Режим доступу : <http://ua.112.ua/statji/shcho-dlia-ukrainy-oznachaie-paryzka-uhoda-po-klimatu-holovni-punkty-324851.html>. – Дата останнього доступу : 19.12.2016.
10. Паризька угода [Електронний ресурс] // Зелена хвиля. – Режим доступу : <http://ecoclubua.com/2016/01/paryzkuj-dohovir/>. – Дата останнього доступу : 19.12.2016.

А. С. Альбещенко. **Нормативно-правовое обеспечение экологической политики государства.**

В статье сформированы основные экологические принципы государственной политики, определены правовая основа экологического законодательства, основные направления обеспечения экологической безопасности в связи с ухудшением состояния окружающей среды, обострением экологических проблем и потребности в приближении экологического законодательства к европейскому и международному праву.

Ключевые слова: экологическая политика, экологическая безопасность, экологическое законодательство, международное законодательство.

O. Al'beshenko. **Legal-regulation of the state environmental policy.**

This article formed the basic ecological principles of state policy, determined the legal basis of environmental legislation, the main directions of environmental safety in connection with environmental degradation, worsen in environmental problems and the need for approximation of environmental legislation to European and international law.

Key words: ecological politics, ecological safety, ecolaw, international legislation.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

- Н. В. Потриваєва, І. В. Агеєнко.** Забезпечення матеріально-технічними ресурсами в системі управління підприємством. 3
- О. М. Вишневська, О. О. Христенко.** Індикатори формування економічної безпеки держави 12
- І. В. Гончаренко, А. Ю. Козаченко.** Експорт аграрної продукції регіону в контексті глобальних тенденцій..... 23
- О. Д. Витецька, А. В. Виборна.** М'які батарейки із відходів деревини як інноваційне джерело енергії..... 33
- Ю. А. Кормишкін.** Систематизація та класифікація елементів бізнес-інфраструктури аграрного підприємництва 41
- С. О. Горбач.** Особливості інституціонального забезпечення регіонального ринку праці 51
- О. А. Боднар.** Інституційне забезпечення сільського розвитку. 61
- О. С. Альбеценко.** Нормативно-правове забезпечення екологічної політики держави. 70

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

- В. В. Базалій, Є. О. Домарацький, А. В. Добровольський.** Агротехнічний спосіб пролонгації фотосинтетичної діяльності рослин соняшнику 77
- М. М. Корхова, О. А. Коваленко, А. В. Шепель.** Оцінка енергетичної ефективності вирощування пшениці м'якої озимої залежно від строків сівби та норм висіву насіння. 85
- Т. В. Сахно, В. П. Петренкова.** Вміст фенольних сполук та морфометричні показники у зразків-диференціаторів соняшнику за умов ураження вовчком..... 92
- В. Г. Кушнеренко, М. В. Шугаєва.** Ріст молодняку свиней як один з основних показників продуктивності..... 101
- Є. М. Алхімов, В. Ю. Шевченко, С. І. Пентилюк.** Гематологічні особливості ремонтних цъоголіток осетроподібних риб (*ACIPENSERIFORMES*) 106

Є. М. Зайцев. Співвідносна мінливість селекційних ознак
молочної худоби голштинської породи 114

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

V. Havrysh, M. Shatohin. Alternative fuels and effect on
agricultural machines' efficiency 121

V. Hruban'. Development of compositional scheme of
technological module for corn-harvesting 128

Д. В. Бабенко, О. А. Горбенко, Н. А. Доценко, Н. І. Кім.
Дослідження засобів механізації отримання насіння овоче-
баштанних культур..... 137

О. С. Садовой. Сравнительный анализ массостоймых
показателей однофазных трансформаторов и реакторов с
прямоугольными и шестигранными сечениями стержней
стержневого витого магнитопровода..... 143

**Д. Ю. Шарейко, І. С. Білюк, А. М. Фоменко,
О. В. Савченко, О. С. Кириченко.** Синтез слідкувальної
системи на основі п'єзоелектричного двигуна 154